

Uvod

Pravica zavarovancev do nadomestila v primeru začasne zadržanosti od dela zaradi nege otroka se zagotavlja v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja, in sicer od prvega dne zadržanosti od dela. Višina nadomestila znaša 80 % osnove za odmero nadomestila.

Upravičenci do nadomestila plače zaradi nege otroka

- starš,
- zavarovanec, ki neguje otroka, ki je z odločbo pristojnega organa nameščen v družino zavarovanca z namenom posvojitve,
- zakonec ali zunajzakonski partner, kadar dejansko neguje in varuje pastorka (otroka svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja),
- skrbnik,
- rejnik (razen v primeru, če rejnik opravlja rejniško funkcijo kot poklic in je obvezno zavarovan iz naslova opravljanja te funkcije (zavarovalna podlaga 118), potem nima pravice do nadomestila zaradi nege otroka).

Kako dolgo lahko traja nega?

TRAJANJE NEGE	OSNOVNO TRAJANJE	PODALJŠANJE	PODALJŠANJE v posebnih primerih
Pristojnost za odločanje STAROST OTROKA	izbrani otroški ali šolski zdravnik	imenovani zdravnik ZZS	imenovani zdravnik ZZS
Do 7. leta starosti	do 15 delovnih dni	do 15 delovnih dni (v skupnem trajanju do največ 30 delovnih dni)	– za nego otroka zaradi nenadnega hudega poslabšanja zdravstvenega stanja, tako da nega skupaj traja najdlje 6 mesecev – za nego otroka zaradi težke možganske okvare, rakavih obolenj ali drugih posebno hudih poslabšanj zdravstvenega stanja (na predlog strokovnega kolegija Pediatrične klinike v Ljubljani), tako da nega skupaj traja več kot 6 mesecev
Od 7. leta starosti	do 7 delovnih dni	do 7 delovnih dni (v skupnem trajanju do največ 14 delovnih dni)	
Od 7. leta starosti v primeru obstoja težje ali težke duševne in telesne prizadetosti	do 15 delovnih dni	do 15 delovnih dni (v skupnem trajanju do največ 30 delovnih dni)	

Pogoji, ki jih je potrebno izpolnjevati za uveljavljanje pravice

Pravica do nadomestila plače zaradi nege otroka pripada, če je sočasno ugotovljeno:

- da obstaja potreba po negi otroka,
- da nege ne more zagotoviti drug upravičenec, ki je nezaposlen, upokojen ali bi lahko zagotavljal nego brez zadržanosti od dela,
- da je upravičenec v času zagotavljanja nege razporejen na delovno obveznost,
- da so izpolnjeni tudi drugi pogoji za priznanje pravice (ustrezno zavarovanje upravičenca, pri odobritvi nege nad 6 mesecev ustrezen predlog strokovnega kolegija Pediatrične klinike v Ljubljani ...).

Za namene priznanja pravice se kot otrok šteje:

- oseba, ki še ni dopolnila 18 let starosti ali
- oseba, ki je že dopolnila 18 let, dokler je nad njo z odločbo pristojnega organa podaljšana roditeljska pravica oziroma ji je dodeljen skrbnik.

Kdaj ne pripada pravica?

Upravičenec nima pravice do nadomestila zaradi nege otroka ne glede na starost otroka:

- če nego lahko zagotovi drug upravičenec (drug starš), ki je nezaposlen, upokojen ali jo lahko zagotovi brez zadržanosti od dela,
- v času hospitalizacije otroka v bolnišnici,
- v času izvajanja zdraviliškega zdravljenja v naravnem zdravilišču,
- v času udeležbe otroka na obnovitveni rehabilitaciji, v organiziranih skupinah za usposabljanje ter letovanja,
- če eden od upravičencev (staršev) uveljavlja pravico po Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, kot je materinski (porodniški), očetovski ali starševski dopust,
- za čas potovanja in načrtovanega zdravljenja v tujini.

Posebni primeri in okoliščine

Pravica do nege otroka v času materinskega (porodniškega) dopusta: partner porodnice ima pravico do nege otroka, če je tak otrok bolan, če torej zaradi zdravstvenega stanja otrok potrebuje nego in če mu jo porodnica v času materinskega dopusta zaradi svojega zdravstvenega stanja (bolezni ali poškodbe) ne more nuditi; zadržanost od dela zaradi nege otroka ni namenjena skrbi in varstvu zdravega otroka; pravico upravičenec uveljavlja pri izbranemu otroškemu ali šolskemu zdravniku otroka.

Pravica do nege porodnice po porodu: partner porodnice je upravičen do nege porodnice, če je to strokovno medicinsko indicirano (če nego utemeljuje njeno zdravstveno stanje), ne pa avtomatično samo zaradi dejstva, da je bil v konkretnem primeru na primer opravljen carski rez; v tem primeru ne gre za nego otroka, zato upravičenec uveljavlja pravico do nege pri izbranemu osebnemu zdravniku partnerke (ne pri izbranemu zdravniku otroka).

Pravica do nege otroka in delo v skrajšanem delovnem času: v primeru uveljavljene pravice do dela v skrajšanem delovnem času pripada upravičencema (staršema) nega le za preostale ure delovne obveznosti, pri čemer se upošteva tudi čas, ki ga starš potrebuje za prihod na delo in z dela domov.

Pravica do nege otroka v času hospitalizacije: kljub hospitalizaciji otroka pripada upravičencem v nekaterih primerih tudi nadomestilo, in sicer če gre za:

- usposabljanje staršev za poznejšo rehabilitacijo otroka na domu (za pridobitev pravice je potrebna odločba imenovanega zdravnika ZZS),
- hospitalizacijo otroka, ki ima težko možgansko okvaro, rakavo obolenje ali druga posebno huda poslabšanja zdravstvenega stanja, in sicer na predlog strokovnega kolegija Pediatrične klinike v Ljubljani,
- dnevne hospitalizacije – otrok spi doma, čez dan pa opravlja različne zdravstvene storitve pri izvajalcu (v bolnišnici),
- začasni odpust iz bolnišnice – otrok fizično ni prisoten v bolnišnici, vendar se še vedno vodi kot hospitaliziran.

Sobivanje v bolnišnici ob bolnem otroku: v času bolnišničnega zdravljenja je enemu od staršev otroka do 6. leta starosti zagotovljena pravica do sobivanja; v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja se zagotavljajo staršu stroški bivanja in prehrane v bolnišnici, pravica do nadomestila plače pa staršem ne pripada.

Sočasna nega in (ali) spremstvo otroka s strani obeh staršev: v istem časovnem obdobju ni mogoče uveljavljati pravice do nege in (ali) pravice do spremstva za istega otroka s strani več upravičencev (obeh staršev); lahko pa si upravičenca na isti dan delita nego in (ali) spremstvo, na primer vsak štiri ure.

Nega in spremstvo otroka med zdraviliškim zdravljenjem: med zdraviliškim zdravljenjem ni mogoče uveljavljati pravice do nege; upravičenec lahko pridobi pravico do spremstva otroka v zdravilišče prvi in zadnji dan izvajanja zdraviliškega zdravljenja; izjemoma upravičencu na podlagi odločbe ZZS pripada pravica do spremstva tudi med zdraviliškim zdravljenjem, če gre za slepega otroka.

Nega in spremstvo otroka za čas potovanja in načrtovanega zdravljenja v tujini: v času potovanja in načrtovanega zdravljenja v tujini ni mogoče uveljavljati pravice do nege otroka. Na podlagi odločbe

ZZZS se lahko odobri pravica do spremstva otroka, kadar gre za uveljavljanje zdravljenja v tujini zaradi predolghih čakalnih dob v Sloveniji (44.b člen ZZVZZ) ali zaradi izčrpanih možnosti zdravljenja v Sloveniji (44.a člen ZZVZZ).

Dolžnosti upravičencev pri uveljavljanju pravice

Dejstva, od katerih je odvisna odločitev o priznanju nadomestila, ugotovi izbrani otroški ali šolski zdravnik oziroma imenovani zdravnik ZZZS na podlagi medicinske dokumentacije ter na podlagi drugih podatkov in dokazil, ki jih posreduje upravičenec.

Upravičenec je dolžan otroškemu in šolskemu zdravniku pred uveljavljanjem pravice podati popolne in resnične podatke:

- o tem, kako ima razporejeno delovno obveznost (na katere dneve in v katerem delu dneva), ter
- o razlogih, zaradi katerih drug upravičenec (npr. drugi od staršev), ki je nezaposlen ali upokojen, ne more zagotoviti nege oziroma je ne more zagotoviti brez zadržanosti od dela.

Upravičenec je zdravnika dolžan obvestiti o spremembi posredovanih podatkov ter o nastopu vsakega dejstva, ki bi lahko vplivalo na utemeljenost odločitve o upravičenosti do nege (na primer naknadna hospitalizacija otroka, naknadna sprememba razporeditve delovne obveznosti).

Če upravičenec posreduje lažne izjave ali listine, je kazensko in materialno odgovoren, morebiti že izplačano nadomestilo pa je dolžan vrniti.

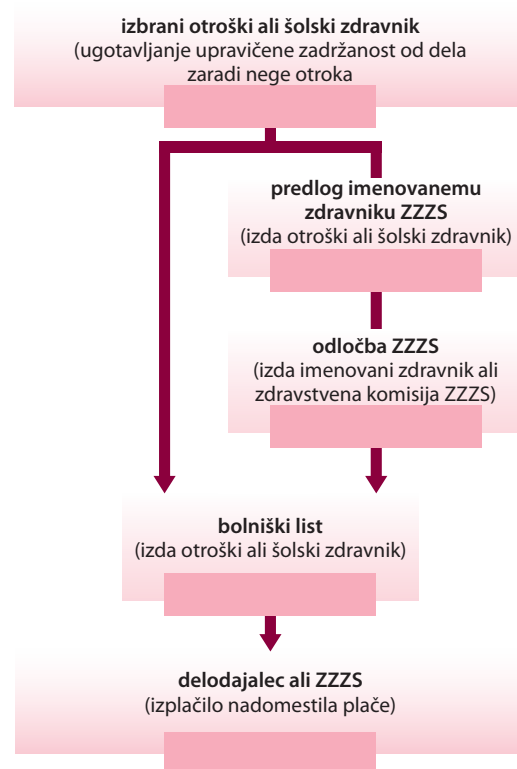
Postopek uveljavljanja pravice

Upravičenci uveljavljajo zadržanost od dela zaradi nege otroka pri **izbranemu otroškemu ali šolskemu zdravniku**, ki o utemeljenosti zahteve v skladu z navedenimi pogoji odloči sam. Če meni, da je zadržanost od dela zaradi nege utemeljena in je za odločanje pristojen imenovani zdravnik ZZZS (glej tabelo), poda ustrezen predlog **imenovanemu zdravniku ZZZS**, ki o svoji odločitvi izda odločbo. Odločbo prejmejo izbrani otroški ali šolski zdravnik, oseba, ki uveljavlja

zadržanost od dela, ter njen delodajalec. Zoper njo je mogoča pritožba na zdravstveno komisijo ZZZS v roku 5 delovnih dni. Otroški ali šolski zdravnik na podlagi svoje odločitve oziroma ko za odločanje ni pristojen na podlagi prejete odločbe imenovanega zdravnika ZZZS izda **bolniški list** (elektronski bolniški list ali papirnati obrazec »Potrdilo o upravičeni zadržanosti od dela«), s katerim upravičenci uveljavljajo pravico do nadomestila plače pri svojem delodajalcu, samostojni zavezanci pa neposredno pri ZZZS (slika).

ZZZS s pomočjo laičnih kontrolorjev na terenu izvaja nadzor dejanskega zagotavljanja nege otroku. Če ugotovi, da upravičenec v času odobrene nege opravlja pridobitno delo, nima pravice do nadomestila oziroma mora morebiti že izplačano nadomestilo vrniti.

Slika: postopek uveljavljanja pravice do nadomestila plače zaradi nege otroka.

Dodatne informacije:

- pooblaščenice uradne osebe na izpostavah, območnih enotah in Direkciji ZZZS,
- avtomatski telefonski odzivnik ZZZS: **01/30 77 300**,
- spletna stran **<http://www.zzss.si>**,

Območne enote ZZZS:

- Celje, tel. št. 03/42 02 000,
- Koper, tel. št. 05/66 87 200,
- Kranj, tel. št. 04/23 70 100,
- Krško, tel. št. 07/49 02 490,
- Ljubljana, tel. št. 01/30 77 200,
- Maribor, tel. št. 02/29 09 300,
- Murska Sobota, tel. št. 02/53 61 550,
- Nova Gorica, tel. št. 05/33 81 000,
- Novo mesto, tel. št. 07/39 33 500,
- Ravne na Koroškem, tel. št. 02/82 10 100.

Pravne podlage, ki opredeljujejo pravico in postopek uveljavljanja pravice do nadomestila plače:

- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS št. 72//2006 – uradno prečiščeno besedilo s spremembami in dopolnitvami),
- Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS št. 30/2003 – uradno prečiščeno besedilo s spremembami in dopolnitvami),
- Zakon o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06 – uradno prečiščeno besedilo s spremembami in dopolnitvami),
- Navodilo o uresničevanju pravice zavarovancev do začasne zadržanosti od dela in do nadomestila plače, (<http://www.zzss.si/zzss/info/egradiva>),
- Pravilnik o obračunu bruto nadomestil plač med začasno zadržanostjo od dela v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja in o načinu vlaganja zahtevkov delodajalcev za povračilo izplačanih nadomestil (Uradni list RS, št. 130/04 – uradno prečiščeno besedilo in naslednji).

Pravica do nadomestila plače zaradi nege otroka

